

mer til udtryk i, at de har det med at tage styringen over det skrevne. Således er biografien spækket med citater, og ikke sjældent har de enkelte kilder, f.eks. baronens protestskrifter angående sin umyndiggørelse, dannet grundlag for kapitelinddelingen, hvor en opdeling efter emne snarere end kilde ville have gjort det muligt for forfatteren i højere grad at få egne konklusioner frem.

Hertz måtte også gerne til tider træde frem i teksten snarere end at gemme sig bag de antydninger, der ligger i udvælgelsen af citaterne. Han synes loven ved selv at drage konklusioner på baggrund af materialet. Det kunne eksempelvis uden problemer være fastslået, at baronens socialistiske tilbøjeligheder nok snarere end reel overbevisning skyldtes hans trang til at være kontrær – en excentricitet, som i øvrigt har præget ikke helt få i samme stand – at baronens opfindelser efter alt at dømme teoretisk set var originale frembringelser, men ikke særlig brugbare, og at baronens adfærd var mere end almindeligt irregulær, snarere end blot at lade det være uafklaret, om umyndiggørelsen nu også var rimelig.

Det afsluttende kapitel betragter lensbaronen og hele hans stand fra et nutidsperspektiv. Hertz gør her nogle gode refleksioner over adelens kulturelle værdi, men også over det som menneske at være ude af stand til at bidrage til samfundet og henvist til passiv forsørgelse – i dag dog i reglen på et noget lavere niveau end det, Løvenskjold var udsat for.

Jens Lei Wendel-Hansen

| BERT EDSTRÖM, RAGNAR BJÖRK & THOMAS LUNDÉN (RED.): *Rudolf Kjellén. Geopolitiken och konservatismen*, Hjalmarson & Högberg Bokförlag, Stockholm 2014, 337 s., 198 SEK.

Rudolf Kjellén (1864-1922) var svensk professor i statskundskab, rigsdagsmedlem og publicist. Han bliver ofte, men som regel yderst kort, nævnt i litteraturen om geopolitik som den, der har skabt selve begrebet „geopolitik“. Nils Elvanders studie af svensk konservativ idédebatt mellem 1865 og 1922¹ er stadig hovedværket om Kjellén, som med denne antologi har fået et uundværligt supplement. I modsætning til tidligere forskere, og da særligt Elvander, har antologiens bidragydere ikke fokuseret på påståede ligheder mellem Kjelléns politiske tænkning og tysk nationalsocialisme: „Geopolitiken gjorde honom ryktbar

¹ Nils Elvander: *Harald Hjärne och konservatismen. Konservativ idédebatt i Sverige 1865-1922*, Uppsala 1961. Se også Elvander: „Rudolf Kjellén och nationalsocialismen“, *Statsvetenskaplig tidskrift*, årg. 59, hæfte 1, 1956, s. 15-41.

internationellt men beryktad i Sverige då den gjordes till ett centralt tankegodts för nazismen [...] Denna bok är tillkommen i syfte att befria honom från bråten av fördomar som tynger hans rykte“ (s. 50). Ingen af de 12 bidrag har gjort det til et hovedærinde at befri Kjellén fra sammenblandinger af hans tænkning og tysk nationalsocialisme. I stedet fokuserer bidragyderne på at fremhæve, hvad de anser som værdifuldt i Kjelléns bidrag til videnskaben også for vor tid.

Man kan godt anfægte påstanden om, at Kjellén er så beundret i udlandet, som det hævdes. Kjellén har rigtignok nogle beundrere i Sydamerika (s. 224-233) og andre steder (inklusive i Sverige), men han har også haft mange kritikere i udlandet, særligt i den engelsksprogede verden på trods af eller måske snarere på grund af, at kendskabet til ham dér er ringe. Antologien forsømmer f.eks. at omtale den omfattende amerikanske kritik af både Kjellén og tysk geopolitik.² Med undtagelse af et par meget flygtige referencer udelades også omtale af nutidige politiske geografer og kritiske geopolitikere, der ganske vist anser Kjellén som grundlægger af deres discipliner, men også som forældet i akademisk geografi. Til gengæld er hans tanker på fremmarch i nutidens stormagters magtkorridorer.

I år er det 100 år siden, Kjellén blev kaldet til verdens ældste lærestol i statskundskab, det skytteanske professorat i Uppsala (oprettet i 1622), og hans hovedværk, *Staten som livsform*, blev udgivet.³ Denne antologi gør meget for at råde bod på en mangel på forskning om og forståelse af en akademiker, som i sin samtid var meget prominent, men som efter sin død blev stærkt kritiseret, sjældent læst og dårligt forstået.

Peter Davidsen

| BO FRITZBØGER: *Mellem land og by. Landbohøjskolens historie*, Københavns Universitet, SCIENCE Kommunikation, København 2015, 315 s., gratis som e-bog eller trykt bog ved henvendelse til forlaget.

I 1858 blev Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole grundlagt på Frederiksberg. I næsten 150 år uddannede Landbohøjskolen, som den hed i daglig tale, sine egne kandidater, men i 2007 blev skolen fusioneret med Københavns Universitet, hvor den kom til at udgøre

² Nogle få men prominente eksemplarer af denne kritiske genre er Johannes Mattern: *Geopolitik*, 1942, Andreas Dorpalen: *The World of General Haushofer*, 1942, Robert Strausz-Hupé: *Geopolitics*, 1942 og Andrew Gyorgy: *Geopolitics*, 1944.

³ Det andet af Kjelléns to hovedværker, *Stormakterna*, blev udgivet i forskellige udgaver i Stockholm i 1905, 1911-13, 1914 og 1920.